SAMMANFATTNING AV FORSKNINGSRAPPORTEN ALKOHOLEN OCH SAMHÄLLET 2015

Alkoholens skador i andra hand

FÖRFATTARE

Sven Andreasson
Karolinska Institutet, Institutionen för folkhälsovetenskap, Stockholm, Sverige

Tanya Chikritzhs
Curtin University, National Drug Research Institute, Perth, Australien

Frida Dangardt
Sahlgrenska akademin och universitetssjukhuset, Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus, Barnfysiologi, Göteborg, Sverige

Harold Holder
Senior Scientist Emeritus och tidigare chef för Director of Prevention Research Center, Pacific Institute for Research and Evaluation, Berkely, CA, USA

Timothy Naimi
Boston Medical Center, Section on General Internal Medicine, Boston, MA, USA

Tim Stockwell
Dept of Psychology Canadian Institute for Substance Use Research, University of Victoria, BC, Canada

Sammanfattning

- Alkohol orsakar skador på många fler än konsumenten själv, det vill säga alkohol har stora ”andrahandseffekter”.
- Alkoholens effekter i andra hand är ett starkt motiv för kraftfulla alkoholpolitiska åtgärder för att skydda alla människors hälsa och välbefinnande i Sverige.
- Fram tills rätt nyligen har det inte funnits mycket forskning om omfattning och typer av skador i andra hand av alkohol. Den här rapporten beskriver senare tids forskning och ger rekommendationer om hur skadorna kan förebyggas.
- Alkohol är den sjätte största riskfaktorn globalt för sjukdom och dödsfall som är möjlig att förebygga enligt den senaste uppskattningen av den globala sjukdomsbördan, större än hög kolesterolnivå och de flesta dietfaktorer.
- Alkohol är den största riskfaktorn för den globala sjukdomsbördan för personer mellan 15 och 49 år, före till exempel rökning eller högt blodtryck.
- Ingen annan av de drygt sextio riskfaktorerna i beräkningarna av den globala sjukdomsbördan berör så många olika typer av sjukdomar och skador som alkohol. Det illustrerar alkoholens giftverkan på alla kroppens vävnader och organ genom flera olika fysiologiska och psykologiska mekanismer.
- På liknande sätt är andrahandsskadorna av alkohol av många olika slag och omfattar bland annat påverkan på barn och familjer, olycksfall och våld, skador på egendom och negativ ekonomisk påverkan.
- Om man lägger till andrahandsskadorna till skadorna på konsumenten själv har de totala skadorna av alkohol uppskattats till ungefär dubbelt så stora som skador av tobak, som idag är den näst största riskfaktorn för den globala sjukdomsbördan.
- Exempel på alkoholens effekter i andra hand är trafikolyckor och rattfylleri, sexuella övergrepp, våld i hemmet, barnmisshandel och vanvård, skadegörelse samt förlorad produktivitet.

- I 20–25 procent av alla dödsolyckor med motorfordon i Sverige har minst en av förarna varit rattfull under de senaste åtta åren.
- Enkätundersökningar visar på att 50 000 svenska hushåll har ekonomiska problem på grund av en familjemedlems alkoholkonsumtion, 30 procent av vuxna svenskar har under det senaste året haft haft negativa erfarenheter i samband med alkohol på grund av någon familjemedlem eller annan närståendes och 10 procent på grund av någon främmande person.
- I höginkomstländer står andra än konsumenten för mer än hälften av alkoholens kostnader (till exempel kostnader för offentlig verksamhet och kostnader för enskilda individer som inte orsakar kostnaderna).
- Den största delen av alkoholens andrahandseffekter orsakas av berusningsdrickande men samtidigt orsakas majoriteten av effekterna av personer som inte är alkoholberoende.
- De effektivaste sätten att förebygga alkoholens andrahandseffekter och kostnader är politiska åtgärder som höjer priset i förhållande till inkomsterna och minskar hur lättillgänglig alkoholen är; att enbart ”behandla” dem som har ett beroende förebygger bara en liten del av alkoholens andrahandsskador.
- Exempel på åtgärder som bör stärkas är bland andra: öka priset på alkohol med hjälp av skatt, införa minimipriser som särskilt påverkar de billigaste produkterna, begränsa antalet försäljningsställen som säljer alkohol, begränsa försäljningstiderna och -dagarna för alkohol och höja åldersgränsen för när personer får köpa eller inneha alkohol. Sverige bör särskilt lägga vikt vid att begränsa gränshandeln med alkohol, som för närvarande försvagar effekten av Systembolaget samt vid internetförsäljning, som kan bli ett hot längre fram.

Vill du läsa hela rapporten – gå in på:

https://www.iogt.se/vad-vi-gor/forskning-och-samverkan/forskningsrapporter/alkoholens-andrahandsskador/

